

ÁRA 40 FILLÉR

MŰVÉSZVILÁG

BELÁNYI
MÜNCHEN
1900

II. évfolyám
II. negyed =

= MDCCC =
Szerkeszti és kiadja
= Rudnai Győző =

Március 25.
= 12. szám

Hornyánszky Viktor
cs. és kir. udv.
könyvnyomdája
== Budapest ==

ERDÉLYI

CS. ÉS KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZ,
A NÉMET CSÁSZÁR ÉS POROSZ KIRÁLY
Ő FELSÉGE UDVARI SZÁLLÍTÓJÁNAK

MŰTERME

IV., Ujvilág-u. 2.
(a Kossuth Lajos-
utca sarkán).

o o o o

Fényképfelvételek mű-
vészies kivitelben. *
Aquarell s platinképek.

ELEGÁNS FÉRFI RUHÁKAT KÉSZÍTENEK

LEITERSDORFER D. ÉS FIA

FÉRFI SZABÓK

BUDAPEST, IV., KORONAHÉRCÉG-U. 6.

Angol és skót szövetskülönlegessé-
gek * Magyar díszruhák * Jutá-
nyos árak * Pontos kiszolgálás.

VALÓDI HARZI KANÁRIK

Nap és világítás mellett **éneklők, fuvalázók és esatto-
gatók.** I. min. 6 frt, II. min. 4 frt. Csakis tiszta fajt tenyész-
tek és vevőimet pontosan szolgálom ki. Nagyban eladás folytán csak
kis nyereséget számítok. Ezenkívül 10,000 drbot kivételre, 10,000 drbot
nyaranta Karlsbadba, 10,000 drbot télenként Bécsbe, 20,000 drbot Ame-
rikába adok el. A madárkedvelőket figyelmeztetem, hogy Karlsbadba
jövetelük esetén tenyészdíjemet, mely 5 percnnyire van a pályaudvartól,
megtekintésük. Tenyész-nőstények drbjá 1 frt. Elve megérkezésért jótállás,
10 napi próbaidő. — **Szétküldés utánvét mellett.**

Távirati cím: **SAUER, FISCHERN.** Levélcím: **J. SAUER** Karlsbad, Bahnhof.
Árjegyzék száz köszönő levéllel ingyen és bérmentve. Minden hó-
napban új kiadás jelenik meg.

1900-ban mindenki a valódi Berg- mann-fele LILIOMTEJ- SZAPPANNAL mosdik

Bergmann & Co., Dresda és Tetschen a/E. (védőjegy: Két
bányász), mert ez a legjobb szappan gyöngye, fehér bőrnek
és rózsás arcnak, valamint szeplő és a bőr minden tiszt-
tatlansága ellen. Darabja 40 kr. Kapható gyógyszertárakban
és illatszerüzletekben. — Főraktár: Neruda Nándor, Török-
gyógyszertár, Egger L. és E. gyógyszertár.

STEFÁNIA ARC- CRÉMET

használjon Nagysád, mely a világ legjobb créme. —
Egy elegáns doboz créme ára 1 korona.

Kapható Budapesten a feltalálónál: **RÉVÉSZ ÖDÖN,**
v. es. és kir. gyógyszerésznél Csengery-utca
26., továbbá a „Humnia“ Erzsébet-körút 58. és dr.
Egger Váci-körút 17. sz. a. gyógyszertárakban.

ÁLLATOK KITÖMÉSE

Emlődök:

Egérnagyságú 1-60—2 kor.
Menyét-nagyságú . . 4 „
Nyest > . . 10 „
Róka > . . 18 „
Vaddisznófej 30—80 „
Szarvasfej . . 70—80 „

Madarak:

Pintynagyságú 1-60—2 kor.
Galamb > . . 4 „
Erdei bagoly . . . . 6 „
Nagy suholy, (uhu) 10 „
Sas (nagy) . . . . 16 „
Keselyű . . . . . 24 „

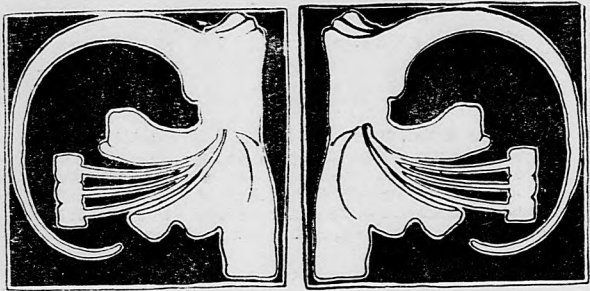
Állatok minden fajának természetű
tartós kitömését olcsón teljesíti

KATONA MIHÁLY

nyilv. állatkitömő laboratoriuma

BUDAPEST
VIII., József-körút 13. szám.

← Árjegyzék bérmentve →

≡ MŰVÉSZVILÁG ≡

ELŐFIZETÉSI ÁR: EGÉSZ ÉVRE . . . 16— KOR.
 FEL ÉVRE . . . 8—
 NEGYED ÉVRE . . . 4—
 EGY HÓNAPRA . . . 1-60 —
 Megjelenik hetenként egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST Podmaniczky - utca 1.

REPRODUKÁLÓ
 MŰINTÉZET ≡
 ≡ FOTO-CINKOGRÁFIA

 OTTITZ
 MANFRÉD
 BUDAPEST, KIRÁLY-U. 30

AUTOTIPIA * FOTOTIPIA
 REMIGRÁFIA ≡
 NÉGYSZINŰ NYOMÁS ≡
 FOTOLITOGRÁFIA ≡

Telefon 18—99.

GLORIA

fényképnagyító és arcképfesté-
 szeti műintézet

BUDAPEST, VII.,
 Király-utca 33. sz.

ELVÁLLAL BROMEZÜST-PAPIRRA ÉLETNAGYSÁGÚ FÉNY-
 KÉPEKET, VALAMINT OLAJFESTMÉNYEKET, AQUARELL,
 PASTELL ÉS KRÉTARAJZOKAT JUTÁNYOS ÁR MELLETT.

FÉNYKÉPÉSZEK,
 FESTŐK, *****
 RAJZOLÓK *****
 s MŰKEDVELŐK

RÉSZÉRE NYERS NAGYÍTÁSOK ÉS KONTUROK JUTÁ-
 NYOS ÁRON ESZKÖZÖLTETNEK.

➤ NEW-YORK ◀ ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Alakult 1845-ben.

Az összes nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1898. évi üzleti jelentésből:

Aktívák összege	1.099 millió kor.
Évi bevétel	227 » »
1898-ban a biztosítottaknak kifizetett	107 » »
1898-ban kötött új üzletek összege	760 » »
Tiszta fölösleg 1898 végén	132 » »

Az 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett nyeresényosztalé-
 kok összege **14 millió koronára rugott.**

A New-York a művelt világ összes országaiban bír fiókkal.

Referenciák Magyarországon:

Magyar Általános Hitelbank.
 Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, Erzsébet-körút 9—11., New-York palota.

≡ MŰVÉSZVILÁG ≡

* ÜNNEPLŐ ÉS ÜNNEPELT SAJTÓ

millenniumnak feledhetetlenül szép esztendejében messze országokból sereglettek ide hozzánk emberek. Egy csodás hír hallatára jöttek el. Úgy értesültek, hogy Európa közepén egy ismeretlen nemzet él, a húnok ivadékai, a kik ezer esztendő múlttal dicsekedhetnek és ez idő alatt annyira kiművelődtek, hogy jobbjaik már nem a ló nyerge alatt puhítják a pecsenyét, hanem *table d'hôte* is étkeznek fényes *restaurant*-okban. Hallották, hogy a gulyások és kanászok országában kiállítás van, hogy saját iparával kérkedik egy barbár nemzet. Ezt meg kell nézni. Eljöttek hát, mint mondtam, messze országokból. Láttak, bámultak és — hazasiettek. Hogy mit írtak rólunk ingyen és sorszerinti díjazásért, azt elolvastuk. Hogy mit gondoltak felőlünk, azt meg nem írták. A külföldiek igen udvariasak.

Eljöttek akkoriban hozzánk a világ civilizált nemzeteinek ujságírói is. Szemkápráztató fényvel, pompával fogadta őket fővárosunk, társadalmunk. Mi pedig bámultuk őket. Hát ezek azok a nagy emberek, a kik a *Times*, a *Figaro*, a *Tribuna*, az *Allgemeine Zeitung* hasábjain teljes nevük aláírásával szerepelnek, a kik világpolitikát, világirodalmat, világművészetet teremtenek, bírálják, megsemmisítenek. A kik egy ötvensoros cikkért több honorariumot kapnak, mint a mi vezércikkíróink hónapszámra. Kollegiális jóakarattal fraternizáltak velünk, aztán ők is hazamentek. Sokaknak fejéből lassan szállt el a mámor, sokaknak keblében hosszasan rezgett még az ünnepi hangulat és még a következő évek kongresszusain, Stockholmban, Lisszabonban, Rómában sem tagadtak meg bennünket.

De a mikor mi elváltunk tőlük itt Budapesten és lassanként visszatértünk a mi rendes foglalkozásunkhoz, olyan különös ürességet kezdünk érezni. Hirteien annak tudatára ébredtünk, hogy mi magyar ujságírók senkihez, sehová sem tartozunk. Hogy még egymás közt sincs érintkezési pontunk. Hogy mi csak sortelítói vagyunk a nyomtatott közvéleménynek, a kiknek még annyi védelmünk sincs, mint a szakácsnéknak. És eszünkbe jutott, hogy nekünk szeretnünk kellene egymást, mert úgy sem szeret senki, aztán . . . megalapítottuk az *Ujságírók Egyesületét*.

2

Most pedig, négy év multán, már eljönnek hozzánk a miniszterek, az államférfiak, a nagy politikusok, leülnek velünk egy asztalhoz, koccintanak velünk, meghallgatják felköszöntőinket és ők felköszöntenek bennünket. Egy szóval: selyem az élet. Igaz, hogy mi ma is csak úgy vagyunk, mint most négy esztendeje voltunk, — hogy főszerkesztőnk, vagy kiadóhivatali igazgatónk, ha véletlenül rosszul ebédelt, minden lelkiismereti furdalás, és családi, vagy más egyéb körülményeinkre való figyelem nélkül, akár egy évtizedes, akár egy emberöltővel felérő szolgálat után 2–12 heti határidőre felmondhat nekünk, — igaz, hogy fizetésünkben ma is alig tudunk megélni, — de már kezdjük egymást szeretni és ebben a fejlődő szeretetben fogamzott meg az a közszellem, a mely ellenállhatatlanul erősbödik és a mely lassan bár, de biztosan, a magyar sajtó névtelen munkásait is arra a polcra emeli, a hová inkább tisztelettel tekint fel mindenki, mint félelemmel és a honnan majd kiárad az a tiszta, igazi, hamisítatlan közvélemény, mely végleges ítélettel ér fel, mert megvesztegethetetlen biráktól ered.

Ez a — talán már nem is messze — jövő azzal az édes sejtelemmel töltött el, hogy a mikor nálunknál talán boldogabb utódaink szintén együtt lesznek majd a fehér asztal körül, hogy 1848 március 15-ikének utólréhetetlenül nagy vívmányát, a sajtó fölszabadulását, a szabaddá lett sajtót, a sajtószabadságot ünnepeljék, ezt már abban a tudatban fogják tehetni, hogy a szónak rabigába hajtása mindenkorra épp oly képtelenség, mintha az egyiptomi faraók a mai — zsidókat akarnák a gulaépítésnél téglahordókul felhasználni.

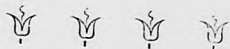
Ha akkor fog majd a sajtó ünnepelni, a sajtó lesz az ünnepelt. Ha akkor fog a sajtó hódolni, ezt csak udvariasságból fogja tenni, mert a hódolat őt fogja megilletni . . .

De nem! Ne kalandozzunk el a mesze jövőbe, a melynek gyümölcsét mi már úgysem élveznénk. Maradjunk a jelennél!

Eljöttek hozzánk a miniszterek, az ország nagyjai, kiváló államférfiai. Eljöttek, hogy a nagy idők nagy eszméinek hódoljanak. Koszorús költőnk elmondta, hogy mi minden a magyar hirlapíró és a mindentudás előtt zászlóját meg kell hajtania a legnagyobb államférfiúnak is. Nem kisebbítjük az értékét annak, hogy ma a magyar miniszterelnök együtt poharaz a magyar újságíróval, büszkék vagyunk arra is, hogy nemcsak a szellem arisztokratái vallják magukat a mi körünkben demokratáknak, — de hát úgy vélem én, jobb annak az ezerfejű, ezernyelvű sajtónak önkényt hódolni, mintha az az első nagyhatalom hódolna — muszájból.

A mi szegénységünk nem a becsület szegénysége és a mi becsületünk nem a mondva csinált becsület. Jól esik látnunk, hogy nagyot fordult a világ, hogy ma a hatalmasok hajtának a mi ítéletünkre és hogy nem nekünk kell az ő bilincseiktől remegnünk. Lélekemelő az a tudat, hogy ma szabad a szó és szárnyalhat fennen, még sokkal magasabban is, mint a hol maga az ország első ura ül, de azért még a szónoklás üres frázisával se szálljunk le oda, hogy a hódolás a mi kötelességünk. A vezéré a talentum, a katonáé a vitézség. Tisztelet a vezérnek, nekünk pedig adassék a kellő elismerés. Ha ez megadatott, oda állíthatjuk *melléje* a mi hódolatunkat. Így a kettő egyensúlyban tarja egymást és nem tartozunk egymásnak semmivel.

Zempléni P. Gyula.

BÖHM PÁL
——— Suhanc

875
Suhanc

A KASZNÁR LEÁNYA ≡ IRTA SZÖLLŐSI ZSIGMOND

I.

A fiatal Ternay Gábor báró egy tehervonatra való spleennel, rengeteg világgyűlölettel és egész a feje búbjáig felgyarapodott homlokkal érkezett haza Demeházára.

Azóta, hogy Rosinante II. olyan kvalifikálhatlan módon döntötte halomba minden józan számítását az epsomi gyepen, egészen elment a kedve a lovaktól s mióta a vörös Adél elkövette azt a rút hálátlanságot, hogy minden bucsú és minden köszönés nélkül nesztelenül távozott a drága pénzen berendezett ragyogó fészekből azzal a villogó szemű, piros nyakkendő s jegyzősegéddel, megcsömörlött az asszonyoktól is.

Miután pedig Gábor báró úgy volt meggyőződve, hogy a lovakon kívül, meg az asszonyokon kívül tulajdonképen nincs is egyéb a világon, a mi egy jó nevelésű gentlemant igazán érdekelhetne, s miután a honi dominiumok közül is dobra került a nemes passziók okából egy-kettő, egy szép napon kihajtatott a déli pályaudvarhoz és ötödnapra a demeházi vadszöllős kastély ambitusá előtt ugrott le sárga lakkos zandlauferről.

Mikor körültekintett a tágas udvaron a kasznárlak tornácán megpillantotta Sáríkat, a kít a kíváncsiság csalt ki az ajtó elé s egy tizenhétéves falusi kis leány bájosan ügyetlen félszegségével köszöntötte a hazaérkezett földesurat.

Sáríkanak elől kigöndörödő hollófekete fürtei s nagy, tüzes fekete szemei voltak, az orcái közepén pedig két apró gödröcske foglalt helyet, a melyekben a vén kasznár állítása szerint a pajkosságnak ezer meg ezer apró koboldja lakott. Egyébként pedig fehér-kék csikos kartonruhát viselt és egész komolyan nagyon ennivaló portéka volt.

Mellette Stravanya Mihály állott, a tanító, az egyedüli fiatal ember Demeházán, a ki vásár- és ünnepnapokon nyakkendőt viselt.

Gábor báró, a ki telve volt nőgyűlölettel, bosszúsan ráncolta össze homlokát, mikor meglátta a leányt, a köszönésére csak alig hogy megbiccentette a fejét s mikor a szobája pamlagán végig heveredett, olyan formát dörmogött, hogy az ember még itt az isten háta mögött se lehet békén ezektől a kárhozatos teremtésektől.

II.

Két napi remeteség után Gábor báró olyan formát érzett, hogy a világgyűlölet nem a legszórakoztatóbb multság és Demeházán körülbelül könnyebb naponta 20 órát alva eltölteni, mint a négyet ébren.

Aludt, olvasott és ásítózott mindenféle variációkban s mikor az élvezeteknek ezt a pazar sorozatát már mind végigdözsölte, sétálgatott a kertben.

Negyednapra nekirentott a családi archivumnak és elkezdte az ősi, megfakult pergamenteket tanulmányozni, ötödnapra a lombfűrészlet nemes művészetére adta magát, hatodnapra azután már igazán nem tudta, hogy mit csináljon.

Úgy alkonyat táján lesétált a nagy kertbe. Az egyik fordulónál egy fehér-kék csíkos kartonruhácska igyekezett minél gyorsabban elsurrani a lombos, kertí úton.

Gábor báró valamit gondolt és hirtelen elhatározással utána szólt a menekő leánynak.

– Megijedt talán tőlem, kisasszony?

Sárika egy kissé elpirult, egy kissé meg is rezgett, de megállott és mosolyogva védekezett:

– Oh nem, báró úr; csak nem akartam háborgatni.

A fiatal ember csak most vette először szemügyre a leányt és úgy találta, hogy csinos, határozottan csinos. Azonkívül van benne kétségtelenül

valami, — valami olyan üdeség, vagy mi, a mit például a vörös Adélban hiába keresett volna az ember.

A nagy nőgyűlölő tagadhatatlan hajlandóságot érzett, néhány percre erőt venni az elvein, — alkalmasint azért, hogy legalább ne felejtse el egészen a saját hangját ebben az istenverte fészekben.

Odafenről, a kasznárlak rácsos tornácáról egy pár zöldbe villogó, égő szem meredt alá a lombos kertí útra, a hol az elegáns világfi az egyszerű karton szoknyácskával együtt sétálgatott a dróttal átkötözött szőlőkarók és virágos gyümölcsfák sorai között.

A történelmi igazság kedvéért fel kell jegyeznem, hogy Stravanya Mihály aznap este két nyakkendője

közül a legpirosabbat kötötte fel, számtalan deci sillereket ivott meg, sós könyeivel fűszerezve a «Biká»-ban és soha a nád-pálca olyan aktív szerepet nem játszott még a népnevelés terén, mint a következő napon Demeházán.

III.

Elvégre is én nem vagyok felelős a Ternay bárók elvszilárdságáért és semmi okom nincs eltagadni, hogy Gábor báró otthon tartózkodása harmadik hetében nem először sétálgatott már Sárikával odalenn az ártér kubiktöltésein.

A vízmenti korhadó füzek alján sűrű fonatokban kuszott szerte a zöldleveles szederinda, a gyöngye fűzhajtások oldalán bimbókba fejlett a rügy, a lombos ágakon olykor megrikkant egy szarka, vagy egy harkály.

A leány apró lábacskája gyakran megakadt a sűrű szövevényben s a félrelibbent rózsaszín ruha alól olykor kivillant a kicsike cipellő s egy darabka a fekete harisnyából.

Cspongó jó kedve volt, kacagott, tapsolt minden bohóságon s gyermekded szívének hangos kiáradása életet öntött a füzes pangó némaságába.

Gábor báró csendesebb volt. Szótlanul ballagott a leány oldalán. Az ózonnal teljes tavaszi levegő rég nem érzett pezsegése forralta a véré. Úgy érezte, hogy élet, erős, lüktető élet költözött tagjaiba és éhes tekintete sóváran tapadt a leány nyulánk arányos termetére.

Sárika valami erdei virágot vett észre. Lehajolt, hogy leszakítsa. A göndör hajhullámok ott a homlokán olyan ingerlőleg játszadoztak a finom fehér bőrön.

Gábor bárónak alkalmasint eszébe jutott, hogy a saját kasznárjának a csemetéjéhez tulajdonképpen talán mégis van valami joga az embernek. S a mint Sárika ott állt vele szemben, kipirult szemek-

kel, pihegő kebelrel, egyszerre hirtelen átkarolta a leány derekát és éhes ajkait kéjes gyönyörrel forrasztotta oda a leány homlokára.

Éles, szinte rikácsoló sikoltás verődött a lombokon keresztül s a másik pillanatban Gábor báró a heves ütéstől lángba borult arccal, megdermedve, szinte bután bámult a leány után, a kinek alakja mint egy távolodó rózsafelhő lelketlen futással vágott át a recsegő fűzfavenyigék között.

IV.

Tény az, hogy Gábor báró azon az estén vacsora nélkül feküdt le és álmatlanul töltötte az éjszakát.

A lelkét mardosta a szégyen. Az a leánykéztől eredett ütés ott az arcán örült forgásba hozta a vért a fejében.

De az a szégyen, mely a lelkében égett, nem a visszautasított Don Juan szégyene volt, hanem a restelkedésnek valami nemesebb, felsőbb faja, a melyet az érez, a ki önmaga miatt pirul és az önvád terhe alatt görnyed.

Ezt az érzést nem ismerte idáig Ternay Gábor és úgy rémlett előtte, hogy az a láng, mely a megtámadott védtelen leány szemeiben abban a szégyenletes pillanatban felgyult, egy új, egészen új világot világított meg előtte, a melyről idáig sejtelve sem volt.

Sárika halálsápadtan, kimerülve érkezett haza. Lihegett a lelketlen futástól és szinte öntudat nélkül roskadt a legközelebbi székbe.

Az arca szomorú volt, a szemeiben könyek égtek. Apró két kezét összekulcsolva és némán bámult belé a szürke alkonyatba.

Az egész hosszú éjszakán egy pillanatra sem hunyta be a szemeit. Forró, lázas homlokát belésüppedtette a fehér párnákba és szenvedő szivecskéjét végtelen fájdalommal töltötte a tudat, hogy rút méltatlanság történt vele.

Óh, ez nagyon, nagyon fájt Sárikának. És az

is fájt neki, hogy ő olyan tehetetlen, olyan egyedül álló kis leány, a kinek édes anyja sincsen, hogy legalább a keblén kisírhatná magát.

V.

Harmadnapra történt azután, hogy Ternay Gábor báró az öreg kasznárral a karján lépett Sárrika elé, a ki éppen a tornácon ült és Stravanya Mihály úr buzgó, de ügyetlen segédlete mellett pamutot gombolyított.

A kasznár gömbölyű arcán egy egész mennyország minden boldogsága mosolygott, míg a fiatal ember vonásain a petyhüdt fásultság helyét a férfias nyugalom kifejezése foglalta el.

A kasznár szólni akart, Gábor báró azonban hallgatást intett.

Mélyen meghajolt a leány előtt, a ki rémülten, félig megvetően nézett rajta végig, — azután megszólalt.

— Kisasszony, kérem, ne tartson engem becsületlen embernek. Rövid leszek — ha ugyan megengedi, hogy szóljak.

Sárrika biccentett a fejével. A báró komoly nyugodt hangon folytató:

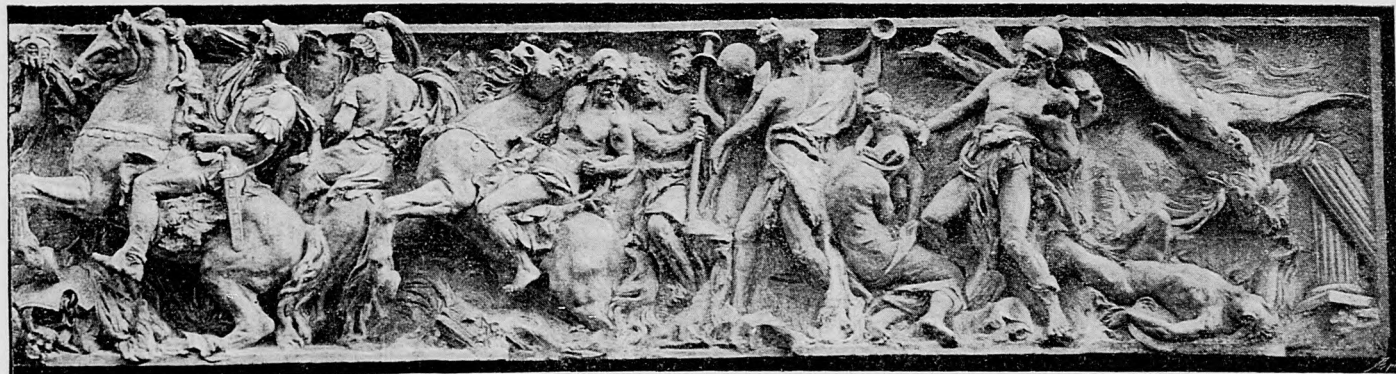
— Édes atyjával már beszéltem és az ő beleegyezése ad nekem szabadságot egy nagy és fontos kérdésre. — Sárrika, akar ön az én feleségem lenni?

Óh, a Sárrika szívét úgy elöntötte egyszerre valami csodálatos, de édes érzés. A bosszúé, a büszkeségé vagy tudja isten, hogy mié, csak annyit érzett, hogy van, igenis van valaki, egy nagyobb, felsőbb hatalom, a melyik nem hagyja védelem és gyám nélkül az ilyen elhagyott egyedül álló szegény leánykákat és nem tagadja meg tőlük a jogot, hogy büszkék és erősek lehessenek.

S mialatt szivecskéjét megtöltötte a diadal érzete, hátralépett, oda egészen Stravanya Mihály úr elé, a kinek az arca halálra váltan fehérlett ki a piros nyakkendő mögül s nem kevésbé szilárd, remegés nélküli hangon adta meg a választ.

— Báró úr, az ön ajánlata valóban nemes és nagyon megtisztelő. Fogadja érte köszönetemet, — de fájdalom, ön megkésétt.

S apró, forró kezei görcsös erővel szorongatták a Stravanya Mihály vastag, erős kezét.

A MAGDOLNA-UTCÁBÓL

A munka bére már kiosztva,
Lezártak újra egy hetet,
Legények, lányok összesugva
Kérdik: ki mennyit keresett?

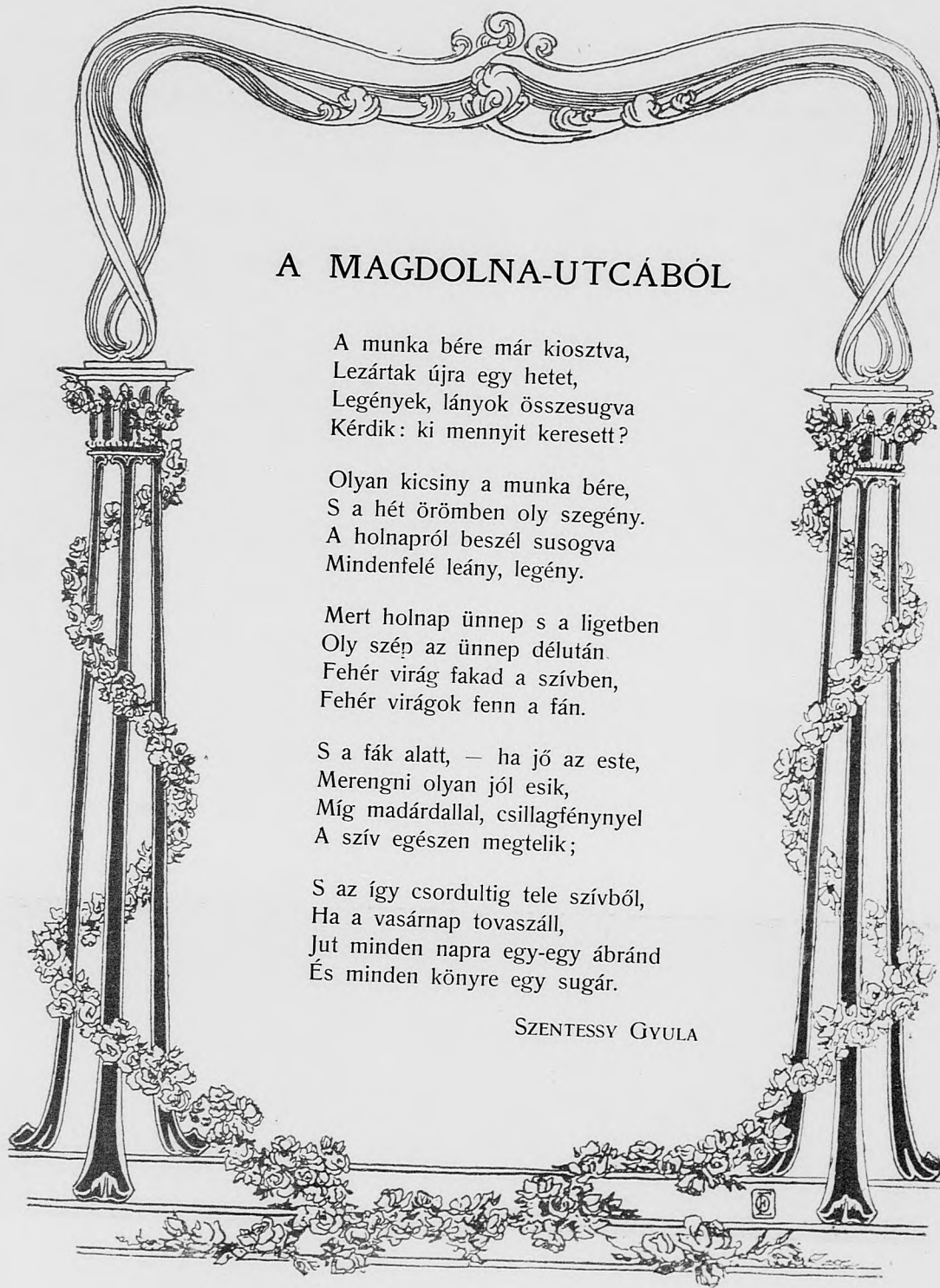
Olyan kicsiny a munka bére,
S a hét örömben oly szegény.
A holnapról beszél susogva
Mindenfelé leány, legény.

Mert holnap ünnep s a ligetben
Oly szép az ünnep délután.
Fehér virág fakad a szívben,
Fehér virágok fenn a fán.

S a fák alatt, — ha jó az este,
Merengni olyan jól esik,
Míg madárdallal, csillagfényvel
A szív egészen megtelik;

S az így csordultig tele szívből,
Ha a vasárnap tovaszáll,
Jut minden napra egy-egy ábránd
És minden könnyre egy sugár.

SZENTESSY GYULA

RANDEVU * IRTA NEMESKÉRI KISS JÓZSEF

Régi történet, mely mindig új marad...

A szini iskola vizsgáján ismerkedtem meg vele. Az első esztendőről vizsgázott. Attól kezdve udvaroltam neki, ott a hol éppen összetalálkoztunk, s a mikor időm volt: a szini iskola folyosóján, a kulisszák mögött, ha statisztált, az utcán, ha színház után olykor hazáig kísértem. Bájos volt és végtelenül kedves. Az ilyen leányok láttára öreg emberek visszasóhajták az örökre elmúlt tavaszt.

Egyszer, talán egy évre rá, hogy megismerkedtünk, azt mondtam neki: van egy szabad délutánom, töltsük együtt. Készséggel egyezett bele, szinte meggondolatlanul, úgy hogy alig mertem hinni neki. De a mikor komolyan erősítette, szavára mondta, hogy találkozunk, akkor én úgy hittem neki, mintha még sohasem csalódtam volna. Az órát nem határozta meg, hogy mikor jön el... Csak azt mondta, üljek be a körúton a kávéházba az ablakhoz, ő majd elsétál arra.

Mindezt alig annyi idő alatt határoztuk el, míg a kapuban a házmesterre vártunk és én egy perccel az ígélet után már egyedül állottam a sötét néptelen kis utcában. Nem tudtam mindjárt hazamenni és elindultam kóborolni a csillagos májusi éjszakában. A holnapi randevúra gondoltam, mely meghozhatja talán a boldogságot egy egész életre...

Sohasem volt szó köztünk szerelemről, de szívesen töltöttük együtt az időt. Azt az időt, a mit éppen tölthettünk, szinte véletlenül, félig akarva, félig a körülmények összetalálkozása következtében. Ha én voltam rosszkedvű, Jolán kacagott, tréfált, elfeledtem mindent. Ha pedig a kis lány volt hallgatag, szomorú, meg tudtam nevetetni én, a keserű ember. Valahányszor találkoztunk, mindig volt valami mondanivalónk. Szinte kellett találkoznunk. Barátság volt-e ez, vagy szerelem?

Most a randevú előtt szerettem volna tudni ezt bizonyosan. A szívébe szerettem volna látni ennek az édes, bájos leánynak. Ugyan mire gondolt ő, mikor randevút adott nekem... Jolán nem volt közönséges leány. Érdek nem csatolhatta hozzám, hiszen van anyyija, a miből megélhet szépen. Tudom azt is — nem tőle, mástól, hogy minden teketória nélkül utasította vissza az öreg Komorányi gróf ajánlatát. Ez a dúsgazdag habitué nagyon udvarolt neki Jolán elfogadta tőle a cukorkát, meg a virágot, épp úgy mint a többi növendék, sőt meghagyta csípni az állát is,

de mikor a gróf feszegetni kezdte a dolgot, a faképnél hagyta.

Akkor kezdett neki udvarolni Lantay Szevér, a színház hős szerelmese. Nagyon szép fiú volt, híres hódító. Jolán eltűrt tőle mindent, a mit kollégáktól el szoktak tűrni, de a mikor Lantay úr egy ízben a kulisszák mögött megcsókolta, poflevest kapott, Jolán pedig sírva futott az öltözőbe.

Akkor még lelegején volt az ismeretségünk. Meglepett hát, mikor Jolán este duzzogva kezdett panaszkodni:

— Képzelve, a szemtelen Lantay megcsókolt.

— Ugyan?

Csak ennyit szoltam reá, mosolyogva engeszteltem. Most jut eszembe, hogy nekem arcul kellett volna ütnöm azt az embert. És ha most megtenné? Érzem, hogy most dühbe jövök még arra a gondolatra is, hogy Jolánt valaki megcsokolja.

Nem vagyok azért szerelmes Jolánba. Nem. Csak megszerettem és becsülöm. A holnapi nap azonban sok mindent hozhat...

Tavasz lesz újra tán, magános órákban annyiszor visszasírt tavasz, a mikor a virágillat és a csók még megvigasztal mindenért. Tavasz lesz újra, Murger fenséges mélabúval elsíratott tavasza.

Az ember olykor csodásan elgyöngül, elérzékenyedik. Meglepi valami hangulat, a melyről csak akkor tudja meg, hogy csalfa ábránd, a mikor már hűtelenül elhagyta a szívét. Az éjszaka, a melynek sötétségébe már oly sokszor bújva mélyedtem bele, most bársonyos egével, csillagával, s misztikus csöndjével boldog ábrándozásba ringatott.

Nincs itt még az idő, a mikor kétségbeesett küzdelemmel kell előre haladni, hátra nem tekintve, a mikor már oly közel a határ, a vég. Nem, már nem vágta arcomba az élet irgalmatlan valósággal, hogy senki, semmi sem vagyok. Még jogosult az annyiszor gyötrő szenvedéssel halálra ítélt vágyakozás a boldogság után, a remény, a melylyel szívében Marcel, a Murger szegény festője vidáman koplalt szerelmesével a kacér Musettel.

Nem vagyok gazdag, szegény vagyok. De ez a szegénység úgy fáj már egy idő óta. Mert egykor nem fáj. De hol az az idő már, a mikor szinte büszke voltam a nyomorra. Azt hittem, hogy csak teóriában vagyok szegény. Az illúziók idejében is szépnek tudjuk tartani ezt. A gazdagság teóriában legalább is minden melegség, poézis nélkül való, csak a praksisban szép. És azután azt hittem örökre elher-

vadtak az illúziók, a jó mód is szegénységnek látszott és a szegénység fájt, azt hittem sohasem hozhat boldogságot. Most pedig szinte feledtem, hogy elhagytam a virágos rétet, hogy utam kopár tarlón visz tovább.

Mit is fogunk tenni holnap?

Kart, karba öltve járunk majd sétaközben, ott a hol nem esik ránk az emberek gyanúsító tekintete. Kimenekülünk a nagy hideg kópaloták közül, a hol talán nem is ver a szív, csak a létért való küzdelem zakatolása hallatszik.

Emlékek élednek föl bennem. Olyan valamennyi, mint a pusztában messziről hallatszók harangszó, a melyet olykor el-elkap a szél.

Bolyongás közben kértem a városból. Ismerem ezt a helyet. Széliden dereng a hold, a csillagok, a melyek oly soká voltak némák, hidegek, most ismét mesélnek nekem...

Ismerem ezt a helyet. A rétet hosszú kanyarodással szegi be a vasúti sínpár. Távolabb a patakon túl van a kis állomás. Mellette egy örökzöld lombjából meghitt kis lugas. És száll a rét virágainak bűbajos édes illata, az éjszakában mintha hallanék egy régóta feledni vélt idő bánatos melódiája... Járunk a réten virágok között. Virágot tépve kergetőzünk, pillangót üzve...

Tavasza lesz újra...

Ha majd elfáradunk, a kis lugasba térünk megpihenni. Bokrétába kötjük a virágokat. S ha Jolán fáradtan pihogva vállamra hajtja szép fejét, elmerengve sugom a fülébe:

— Pihenj nyugodtan kis galambom, mondok én mesét. Mesét, igaz mesét. Elmondok neki, mit feledtem, megsugom neki a szerelmem, megkérem szépen, hogy szeressen, s bocssásson meg, hogy szólni mertem...

Magános, végtelennek látszó utcába tévedtem. Köröttem mindenre temetői hallgatás borult. Hová jutottam bolyongás közben? Valami különös láz fogta el egész valómat. Az utca titokzatos sötét mélyében mintha fekete függőnyt húztak volna föl: hirtelen szemem előtt lebegett délibáb-szerűleg a rét virágaival, rezgő nyárfáival, a távolban kéklő hegymokkal. Szinte hallottam a madárdalt, a patak csevegését. De csak egy pillanatra, azután ismét szénfekete, kietlen lett.

Emlékezem... Úgy mentem előre, mindig csak előre, mintha valami fekete gyászos országon kellene áthaladnom, hogy eljuthassak a boldogság honába...

Hosszú, hosszú idő múlva jutottam el rideg legénytanyámra, s alig néhány órai reménykedéstől halálos fáradtan dőltem le pihenni.

Az ábránddal átszőtt lázas éjet aranysugaras májusi nap követte. Korán odaültem a kávéház széles üvegtáblája mögé és vártam.

Elöttem huzódott el a körút zakatoló zűrzavarával. Emberek jöttek, mentek és én kerestem köztük Jolánt. Lestem, mikor pillantom meg bájos alakját a számtalan idegen között. Nem volt egy pillanatig sem egyforma a kép, ezeryi változat követte egymást, a beszivárgó zúgásból tömérdek hang hallatszott ki. Engem minden, minden hidegen hagyott. Úgy tűnt föl nekem az egész mint egy kép, a melybe nem öntött lelket a művész ihlete. Pedig minő édes emlék fog fűzni valaha ehhez a helyhez, ehhez a tájhoz? Itt volt az első randevünk...

És a míg merengve vártam, telt, múlt az idő. Negyed-órák suhantak tova észrevétlenül, egyre gyorsabban... Szorongva ültem helyemen. Egyszerre fényes fogat robogott el a kávéház ablaka előtt: a Komorányi gróf kocsija. Szinte kigyószzerű simasággal siklott el a többi kocsi között.

Magam sem tudom, miért döbbsentem meg úgy láttára és miért lopózkodott a szívembe hirtelen ábrándúzó szomorú sejtelem.

Jolán nem jött el.

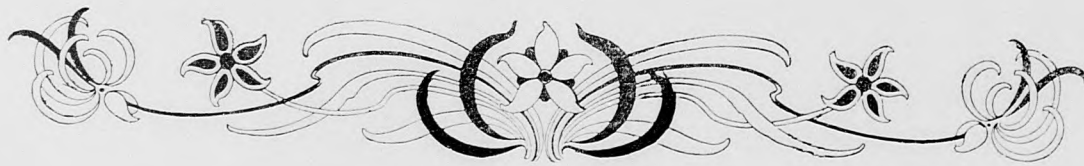
Kimondhatatlanul komor bánat szállott reám. Azt hittem, megőrülök. Sietve hagytam el a kávéházat. A mint kiléptem, a hívős levegő egy kissé magamhoz térített. Elöttem kanyarodott el a körút, jobbról-balról homályos ködbe veszett a szemem előtt. A szürkület lomhán terjesztgette óriási szárnyait a város fölé. Itt-ott gyujtogatták a lámpákat. Az utca megélenkül ilyenkor. Minden úgy van íme most is, mint szokott lenni máskor, közönségesen.

És én? Tulajdonképpen miért is vagyok én szomorú? Itt a nagyváros kietlen zűrzavarában minek sóhajtozom? Ki hallja meg? Kinek van köze hozzá? Ki mondhatná meg őszintén, ha kérdeném, miért csalódtam?

Nálamnál bölcsőbb emberek talán azt is be tudnák bizonyítani, hogy nincs jogom, sem okom erre a vigasztalan bánatra.

Talán igazuk van.

Hisz elvégre nem történt semmi, csak sivár szürkületre vált egy napfényes bájos délután.

79

≡ A „LÉHA VILÁG”-BÓL * IRTA PRÉM JÓZSEF ≡

A harmadik felvonásból az első jelenet, melyben az öreg Fridolin báró és fia Dusi báró házassági terveiket szövik Vili báró előtt. Apa és fiú a nevetségig hasonlítanak egymáshoz. Ugyanaz a maszk, fejmozgatás, járás, beszéd, nevetés. Mindkettő egyenlőn kopasz. Fridolin 60 éves, de erősen fiatalítja magát; Dusi 30 éves, de rokkant és hozzávényült az apjához. Igazi kaszinói alak mind a kettő.

Vili.

Rokszenves, ábrándos, 24 éves gavallér. Ringaszékben ül. Ujságot olvas.

Fridolin, Dusi.

Egyszerre lépnek be a szalonba; most is egyenlőn vannak öltözve, élénk vitát folytatnak.

Fridolin.

Megtiltom, hogy beleavatkozzál a legmagánosabb ügyembe!

Dusi.

De papa!

Fridolin.

Szót se!

Dusi.

Elveszed feleségül Amandát?

Fridolin.

Elveszem feleségül Amandát.

Dusi.

De hisz az lehetetlen!

Fridolin.

Vállalkozom a lehetetlenre. S ha sokat beszélsz, ki is tagadlak, már t. i. az apaiból... Mert az anyait kiadtam neked. Igen, kitagadlak! Inkább a keselyvári új lelencházra hagyok mindent.

Vili.

Mi közöd a lelencházhoz?

Fridolin.

Hogy mi közöm hozzá? (elbizakodva) Hja!

Vili.

Ej, Fridolin bácsi, ne hencegj!

Fridolin.

(Dusihoz.) Hiába csúfoltad Amandát, hogy ope-retteénekesnő. És elnevezted «Majdnem-mostoha-anyád»-nak! Majdnem? Nos, hát szerencsés leszesz «Azért is mostoha-anyád»-nak tisztelhetni őt!

=== GEIGER RIKÁRD * TANULMÁNYFEJ ===

12

Dusi.

De a nevünk! A családunk! A címerünk!

Fridolin.

Az ördögbe is! Valamelyik Hidvéghy nagyapánk megfogta Zsigmond király lova kantárját, a mikor megijedt a saját árnyékától. Ennek köszönhetjük a nemességet. Most én bűnhődjem érte? Valamelyik Hidvéghy nagyanyánk pedig kitűnő tojásos lepényt sütött az erdőben eltévedt Miksa királynak. Ez hozta a báróságot. Tán ennek is én igyam meg a levit?

Dusi.

Borzasztó vagy, papa!

Fridolin.

És különben is Amanda jó családból való.

Dusi.

Tudjuk, tudjuk!

Fridolin.

Apja ezredes volt... És milyen művelt, okos!

Vili.

Attól tartok, nagyon is okos. De hát ideje, hogy a Hidvéghy-vért kissé fölfrissítsék. (Félrefordul s a homlokára mutat.)

Fridolin.

Úgy van. Ez a házasság végkép föl fog üdíteni! A fiam persze irigyel... Ellenem tör.

Dusi.

Én? Hanem, te papa! Te ellenem lázítottad Evelint, pedig ez nekem való parthie. Nem is csinállok mesalliance-t... Evelin született bárónő és férjezett grófnő... Kétszeresen főúri nő!... De te vesztetre törsz! Minek is jöttél te papa Budapestre! Evelin már válni akart, s én, a ki már megnyertem a kegyét –

Vili.

Boldog ember! Még mindig bízol?

Dusi.

A te vereséged után annál inkább! Hisz ez az új menage a kibékült férjjel úgy is tarthatatlan!... Aztán következem én! Mert nevetséges, hogy Evelin holmi Garamszeghyné, művészné lehessen! Ezt maga a való férj is restelné...

Fridolin.

Kellesz is te Evelinnek! Hisz kinevetett, te elbizakodott, te!

Dusi.

Engem?

Fridolin,

Tudod, hogy jellemzett egyszer?

Dusi.

Képzelem, milyen elmésen!

Fridolin.

Csupán két mozdulattal. (Fejére és szívére mutat.)
Nincs – nincs!

Dusi.

Hanem a zsebére nem mutatott – úgye?
Hihih!

Vili.

A zsebed? Hát az is – üres legyen?

Dusi.

(Dühösen) Te is Vili? Persze! Bosszant, hogy kikoszarozott a szép Evelin rokon... Na, annál merészebben vágok neki én!... Szívet és elmét keres Evelin – nos hát mindkettőt fog kapni... Minden nap ünneplem Őt egy-egy verssel. Ime a

legujabb! (Kiveszi zsebéből a kéziratot és föllengzón olvassa.)

Reményim szép virágos ágya —
Hozzád repül szívem vágya!
Körül ölel, körül bókol,
Titkon, lopva meg is csókol.

Vili.

Fenomenális rímek!

Dusi.

Ó, de mind e csáb csak ámít,
Valóságba' mit se számít...
S felsóhajtok — ó, egyetlen,
Ne légy oly nagyon kegyetlen.

Fridolin.

Ej, ej!

Dusi.

Mondd ki: Élet vagy halál!
Bármi lesz, készen talál...
Csak e kétség, csak e kín.
Szűnjék meg — ó, Evelin!

Vili.

Szűnj meg — ó, Dusi!

Fridolin.

Na, engem mintha . . . mintha fölwillanyozott volna (Indul.)

Dusi.

(Borítékba teszi a verset és csönget.)

Lina.

(Csinos, fiatal szobalány, sietve jön.)

Fridolin.

(Linához.) Megállj!

Lina.

Parancsol, báró úr?

Fridolin.

Mindennap meg kell csókolnom egy fiatal lányt.
Ez felüdít... Föl a fejjel!... Így! (Erős cuppanással csókolja.)

Vili.

Fridolin üdül!

Fridolin.

Ez jól esett! (Elsétál.)

Lina.

(A főbejárat felé indul.)

Dusi.

(Linához.) Megállj!

Lina.

(Megriad.) Már megint?

Dusi.

Hát persze! (szigorúan göggel.) Ezt adja át Evelin grófnénak! (Átnyújtja a borítékba tett verset.) Rögtön!

Lina.

Igenis. (El.)

CSÓNAKON

Csapkodja a partot a hullám,
Ring a csónak lágyan a vizen;
Ringatják a habok szelíden,
Mint én téged, szerelmes szívem.

Nézd, az ég kék végtelensége
Arra lenn az éggel egybefoly;
Csend a vizen; a hab ha loccsan,
Aztán újra semmi nesz sehol...

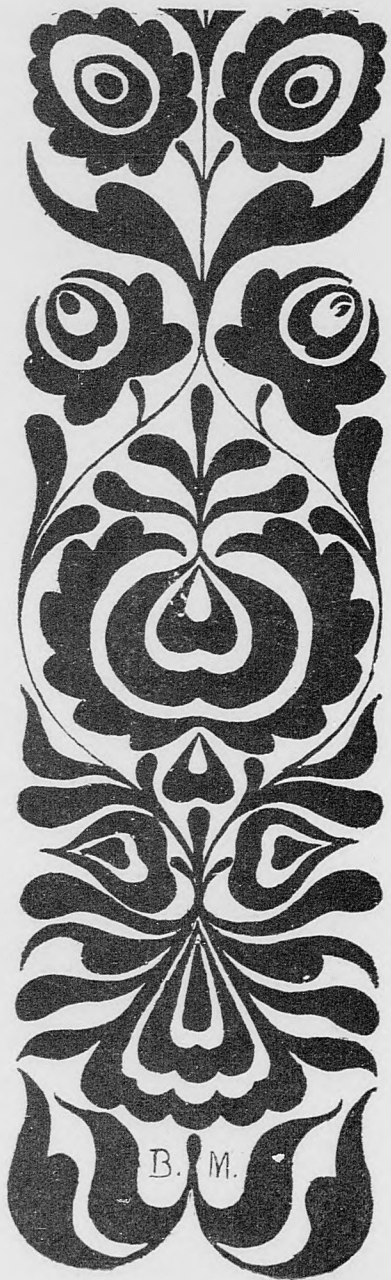
Csak a szívünk dobogása szól
Boldogságról szép szerelmesen;
Mint az ég kék végtelensége,
Szerelmünk is örök, végtelen.

RÓNA BÉLA

ÜLÉS AZ ALVILÁGI AKADÉMIÁBAN SAJÁT TUDÓSÍTÓNKTÓL

Viharos ülése volt tegnap este Akadémiánknak. A tudós társaság legfiatalabb tagja, *Dr. Schmitt, Erich von* tartotta meg székfoglalóját «Az emberi haladásról» értekezve. Olyan messze esik tőlünk ez a téma, hogy a titkári hivatal egy ideig ellenezte is ezt az érdektelen felolvasást és szomorúan jellemzi Akadémiánkat, hogy az öreg urak ezen a tárgyon is össze tudtak veszni. Az ülésre, a melyen ezúttal Hegel György Vilmos Frigyes alelnök elnökölt, az akadémikusok majdnem teljes számmal gyülekeztek össze, a karzatokat pedig díszes közönség lepte el, a melynek sorában ott láttuk dr. Schopenhauer Arturt, a ki az utolsó választáson is nagy szótöbbséggel bukott ki az Akadémiából.

Érdekes, hogy a viharra megint csak egy földi eszme adott okot: egy törvényjavaslat, a melyen előbb az emberek marakodtak hónapokon keresztül a mely most, hogy odafent már nem sok vizet zavart, a mi lapjainknak szolgált vezércikket, tárcát és croquist. Olvasóinknak az a része, a mely a kávéházban néha földi lapokat is a kezébe vesz, tudja, hogy a német Lex-Heintzéről beszélünk. Arról a törvényjavaslatról, a melynek nem sikerült ugyan megakadályozni, hogy az irodalomban és művészetben továbbra is éljen az erkölcstelen szó, az erkölcstelen kép, de a mely javaslat mégis csak elért annyit, hogy a német képviselőház nyilvános ülésein napokon át más se hangzott el, mint erkölcstelen, vagy ha jobban tetszik: a szemérmes súlyosan sértő beszéd. Az erkölcstelen képeket csak a folyosón mutogatták. — De hadd szóljon helyettük a tudós Akadémia. Részletes tudósításunk a következő:

Hegel alelnök az ülést megnyitva felkérte dr.

Schmittet, hogy székfoglalóját tartsa meg, a mire az ifjú tudós így kezdé szabad előadását:

— Az emberi haladásról akarok beszélni. Vagyis olyasvalamiről, a miben nem is vagyunk biztosak, hogy van-e? Mert sok nagy bölcselkedő foglalkozott e kérdéssel előttem, de egyikük sem törte fel e nehéz diót. Hogy foglalkoztak e problémával, csak éppen a foguk helye bizonyítja. A pesszímista, a ki tagadta, hogy e dióhéjban volna valami, épp oly eredménytelenül próbálkozott vele, mint az optimista, a ki evvel a dióval — mint a Jézus kenyérével — akarta táplálni az egész világot. Az hát a kérdés: meddig fejlődhet az emberi társadalom? Különösen mily eredményeket érhet el egy pozitív filozófia? És mennyire teljesülhetnek a szocializmus álmái?

— Nos hát, az emberiség haladása nem utópia. És csakugyan egy pozitív filozófiának kell e haladást vezérelnie. De nem úgy értem e szót, mint Comte Ágoston és hívei: az ő pozitivizmusuk minden, csak nem pozitív. Hamis már a kiindulási pontjuk is, mert az altruizmussal le akarják győzni az egoizmust. Mi tudjuk legjobban, hogy az ördögöt e téren nem lehet legyőzni. A ki ezen az úton indul el, az bolyonghat negyven évekig a pusztaságon, de az ígéret földjére nem jut el soha. Aztán mily haszontalan az a filozófia, a minthogy haszontalan az a szocializmus is, a mely folytonosan egy jövő század, vagy tán egy jövő ezred ideáljait dicsőíti. Az embereket arra kell megtanítani, hogy a ma után hogy érhetik el a holnapot és a holnapot legyőzve hogy juthatnak el a holnaputánhoz. *Ezt* nevezem én filozófiának. Hiába magyarázza Comte, hogy hogyan lehet majd a gyermekeket nevelni egy jobb, altruista társadalomban, a míg nem adja meg azt a gyermeknevelési reformot, a mely a mai egoista társadalomban is hasznavehető. Az ilyen értelemben vett pozitív filozófia megjelölheti majd a haladás útjait.

— *Sokrates*: (közbeszól.) De hát nem dönti-e meg azt az okoskodást az az argumentum, hogy az emberiség a kontrolálható évezredek alatt tényleg *nem* javult?

— Igen ezt hangoztatják mindig a szkeptikusok. Nincsen haladás, mert hiszen az emberek nem lettek jobbak, csak éppen az állapotok javultak. Hát ez nem haladás? Az ember ösztöneit kiirtani nem lehet. Az ember örökké csak ember marad.

— *Darwin*: Pedig nem mindig volt ember.

— Lehet. De hát az semmi, ha olyan állapotokat tudnak teremteni, a hol kevésbé vagy éppen séggel nem érvényesülhetnek ezek a káros ösztönök? A gyilkolási vágy, a megtorlási ösztön ma is megvan az embereken. De mennyit gyilkolnak manapság és mennyit gyilkoltak ötszáz év előtt? Ne higgyük, hogy ez azért van, mert ma a gyilkost felakasztják: a halállal az ököljog emberének is kellett számolnia. A különbség, vagy ha jobban tetszik: a haladás csak az, hogy a mai társadalmi viszonyok között nincsen, vagy legalább is alig van szükség a gyilkolásra. — Az is igaz, hogy a rabszolgaság, a jobbágyság és a szocializmus lényegben egy; de a ki nem látja, hogy minő haladást jelent ez a formai változás, az vagy vak, vagy nem akar látni.

— *Egy hang*: Vagy csak talán nem — messzelátó!

— Persze nem szabad ezt a haladást valami egyenes vonalnak képzelnünk. Az akciók és reakciók örökös küzdelmeiben csak parányi győzelmeket nyer majd az előretörő akció, de ezek a csöppnyi diadalok is elegendők lesznek arra, hogy végül mégis a haladás legyen a győztes. Mondok erre egy érdekes példát. A Lex-Heintzét ismerjük valamennyien. Ez a javaslat lászólag a reakció győzelme, a mely — úgy mondták a tiltakozó gyűlések szónokai — századokra megakasztaná a német irodalmat és művészetet. Hát hiszen a Lex-Heintzét már levették a napirendről, csakhogy az a bökkenő, hogy ennek a törvényjavaslatnak

alapjában igaza volt. A művészetnek a női test, az irodalomnak az érzéki szerelem oly nagyfontosságú *témája*, hogy erről nem mondhat le sohasem. De a művészet és irodalom ezt a kiváló jelentőségű tárgyat majdnem *egyeduralkodóvá* tette a maga birodalmában, a minék ismét az volt a természetes következménye, hogy az olvasók nagy tömege az eszközt a céllal, az érzéki jelenetek festését magával az irodalommal tévesztette össze. Így Zolának bizonyára egy egész csomó olvasója van, a ki Zola óriási problémáit nem ismeri; figyelmüket ezekről elterelte az érzéki jelenetek túlságos kiszínezése. Mert nem minden olvasó hyperintelligens. S pontosan megjelent a reakció is, itt ezúttal a Lex-Heintze alakjában. Legyünk igazságosak, a törvényhozók se lehetnek csupa Übermenschekek! . . .

Itt véget ért a tudós doktor úr székfoglalója. Nem mintha hirtelen elvesztette volna a memóriáját, de mert míg beszédében idáig jutott, a komoly akadémikusok felugráltak helyeikről, vitatkozva, hadonázva kiabáltak át egymáshoz és öt perc múlva akkora lett a zűrzavar, hogy a német parlamentben sem lehetett külön.

Az elnöklő Hegel több ízben is megpróbálta a rendet helyreállítani és rekedt hangon igyekezett szokásos mondókáját végigmondani:

– Uraim! Önök tudják, hogy a fogalom láthatatlan gyémántkötelékként fúzi össze a szemléletek bűbájos változatosságát . . .

De nem juthatott tovább. Szavát elnyomta az izgatott akadémikusok zivaja, a melyet hasztalan igyekezett túlharsogni az előadó is:

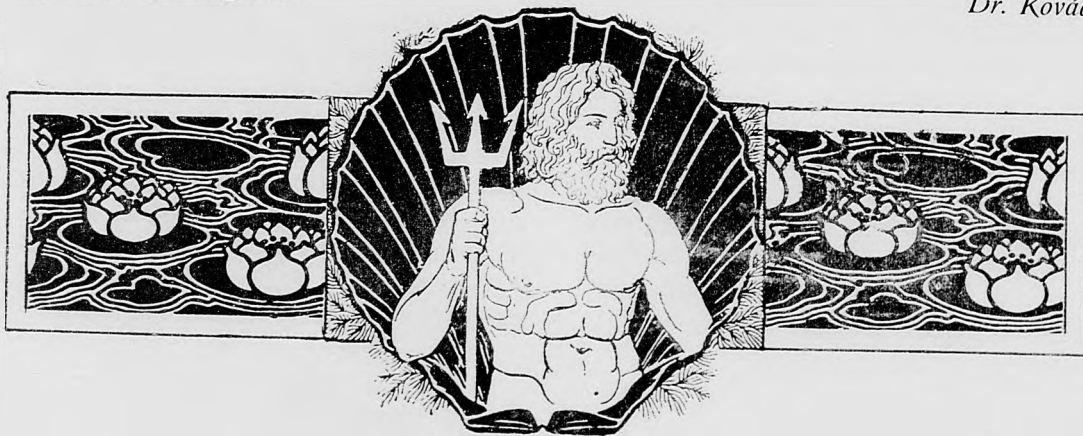
– A pokolban az a mi legnagyobb büntetésünk, uraim . . .

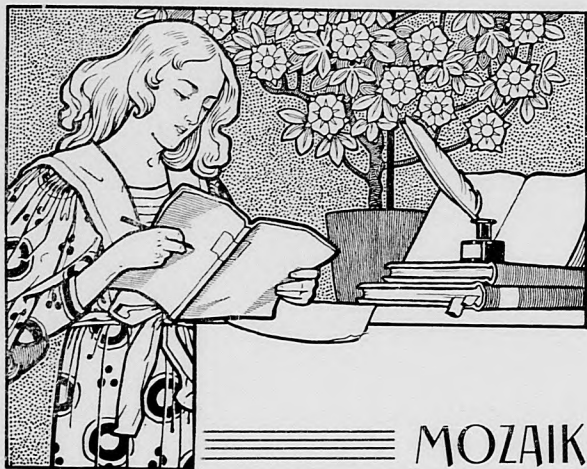
– Hogy olvasnunk kell a földi filozófusokat, kiáltott le a karzatról Schoppenhauer.

A gyorsírók e pillanattól kezdve nem tudtak jegyezni, s így az ülés további lefolyásáról hiteles tudósításunk nincsen. A szemtanuk között pedig nincsen kettő, a kinek előadása legalább hasonló volna: meg kell elégednünk tehát – akarva nem akarva – azzal, a mit az Akadémia szűkszavú kommunikéje tudat velünk. Szól pedig ez a hivatalos kommuniké szóról-szóra ekkép:

«Az Alvilági Tudományos Akadémia ma délután öt órakor tartott teljes ülésén, dr. Schmitt Erich úr tartotta meg székfoglalóját. Az értekezés keretében a Lex-Heintzéről is szólt, a mely élénk vitára szolgáltatott okot. Hosszas és alapos vitatkozás, s a részleteknek beható megvizsgálása után az Akadémia nagy többséggel kimondta, hogy a kérdés további tanulmányozására kebeléből kilences albizottságot küld ki. Az ellenpártnak az az érvelése, hogy e javaslatot már a földön is levették a napirendről, a tudomány csarnokában nem volt figyelembe vehető.»

Dr. Kovács Jenő.

MOZAIK

EGY MEGSZÖKÖTT KÖLTŐNŐ. A napi sajtó közölte, hogy *Nigjar Hanum*, a törökök legkiválóbb poétája megszökött hazájából. Nigjar minden ízében modern nő volt, a ki odaadással támogatta felvilágosodottabb honfitársainak minden reformtörekvését. Hihetőleg ez a szereplése hozta össze-ütközésbe a török fensőbbsséggel, a melynek üldözései elől végre is menekülnie kellett.

Nigjar Hanum, a kinek atyja Farkas Ozmán pasa 48-iki honvédtisztból lett török katona, *Sóhaj* című kötetben adta ki költeményeit, a melyekből *Kinos* Ignác dr. fordított többet magyar nyelvre. Mutatványul itt közlünk egy prózai fordítást, a mely híven tükrözi vissza a poétikus lelkületű nő bánatos lelki világát:

Gondolatok. Óh nagy Allah, van-e nekem multam, nem keserves-e a jelenem és nem kétes, homályos-e a jövőm? Mitévő legyek, kihez forduljak segítségért? Csak te tudod, óh nagy Isten, hogy nappalom nem nappal, éjjelem nem éjjel, hogy minden órám és minden percem mily kinos keservesen telik. Egyedül te tudod kínjaimat és te érted a szenvedéseimet. Óh végy magadhoz szent Allah, fogadj el áldozatodnak.

Hisz én azok közé a szerencsétlenek és gyámoltalanok közé tartozom, a kik fájdalommal telt életüknek nem szakaszthatnak véget, a kik önmagukat el se pusztíthatják. — Ha véletlenül a tengerbe merülnék, akkor a szerencsétlenség hulláma nem fullasztana meg, hanem a kétségbeesés partjaira vetne ismét. De te óh nagy Allah, képes vagy rá, neked ajánlom beteg lelkemet. Óh végy magadhoz szent Allah, fogadj el áldozatodnak.

Ki érezné hiányomat, ha beteg lelkem ki is pusztulna az emberek nagy tömegéből. Avagy akadna tán, a ki eltűné-

semen még búslakodnék is? Híú ábránd, csalfa remény, ne kísérts.

A mennyit én szenvedtem, rég meghaladta már azt a határt, a mit kibírhat, a mit egy gyenge szív elviselhet. Minek éljek még tovább is, mit ér az én reménye-szegett életem? Az az Allah, a ki érző szívet adott belém, úgy teremtett hát engem, hogy a pillanat boldogságát sem ismerjem, avagy... óh ne tovább tollam, légy oly türelmes mint én és midőn sorsom éjjeléről panaszkodni kezdek, ne tedd papírra szívem és agyam fájdalmas titkait.

Könyörögj te is gyenge tollam és kérdd az irgalmas Istent, hogy bús életem ne nyújtsa még hosszabba. Te légy legalább segítségemre, hisz e földön másban úgy sem bízhatom. Óh végy magadhoz Allah, fogadj el áldozatodnak.

—II—

AZ ÚJ ÖT-KORONÁSOK. Lukács pénzügyminister most már kétségtelenné tette, hogy azon urak közé tartozik, a kik egyáltalán mit sem akarnak megtanulni, de ha valamit tudomásul vettek, azt nagyon is gyorsan elfelejtik. A pénzügyminister az új okmánybélyegek kibocsátásánál nem vette tudomásul, hogy van nekünk rajziskolánk, vannak művészeink és hogy már a szépművészeti múzeum tervei is elkészültek és hogy az ország már milliókat áldozott abból a célból, hogy a magyar művészetet fellendítse. És mert mindezt nem tudta, valami mesteremberrel készíttette el az új okmánybélyegek primitív rajzait. Az új okmánybélyegeken még a laikus közönség is megbotráncolt. Tudtunkkal végre a pénzügyminister is szánni-bánni kezdte a hibáját, de az új öt-koronások azt bizonyítják, hogy a késő bánatot nagyon korán követte a feledés. A minister az új pénz mintázását megint csak valami kontár mesteremberre bízta és van most olyan pénze az országnak, mely még a fekete Menelik országának is szégyenére válnék. Otrombább érem évszázadok óta nem került ki a pénzverő alul. Készítője — mint az új pénz mutatja — az érmészet esztetikájának még csak elemeit sem ismeri és rajza is olyan hibás, hogy a kritika komolyan nem is beszélhet róla. A király arcának mása alapos okot szolgáltatna arra, hogy érte felségsértési pert indítsanak mintázója ellen; a koronát tartó két angyal pedig olyan botrányosan van mintázva és olyan aránytalanul kiesi az érmen levő koronához képest, hogy nem tudja a néző: csodálja-e az apró angyalocskák teherviselési képességét, avagy bámulja-e a koronának az angyalokhoz képest való óriási nagyságát.

Az új pénz minden részecskéje fényesen igazolja, hogy a pénzügyminister még most sem tudja, hogy Magyarországon már művészek is vannak és azt a botrányt is gyorsan elfeledte, a melyet az okmánybélyegek országszerte előidéztek.

dr. b.

A HALHATATLANSÁG SZENT PÉTERJE. A nagy közön-
ség dehogy is tudja: ki is az a Szinnyi papa? Ez pedig
csunyaság tőle. Mi írók nagyon is tudjuk, becézzük is az
örökké jókedvű, örökké szorgalmas és örökké fiatal öreget, —
és azt hiszem, csak így szeretnék és kedvében járnának vala-
mennyien akkor is, ha nem ő, a halhatatlanság eleven bizony-
sága, volna az a kulcsos szent Péterünk, a ki számunkra a
halhatatlanság kapuját megnyitja. Mult vasárnap lett 70, mondd
és álmélkodjál: hetven esztendőes Szinnyi papa, a ki csak azért
írja magát «id. Szinnyi József»-nek, mert a fia is József (az
egyetemi tanár és akadémiai nyelvész). A «papa» írt össze
8 ijesztően tartalmas kötet repertóriumot mindenféle tudomány-
ágból, s készít 12 kötetre tervezett betűrendes lexikont a magyar
írók élete és művei felől. A nagyobbik fele több mint 10,000
író az L betű közepéig, már készen is van s igen természetes,
hogy névmagyarító kollegáink most olyan kezdőbetűs nevet válasza-
tanak, hogy még valahogy belekerüljenek a nagy írói lexikonba!
Hat-nyolc év múlva a papa bizonyosan befejezi, csak olyan
ritka nagy munkakedvvel és erővel, a milyennel valaha hozzá-
fogott. Ha nem félnék, hogy állam elleni izgatás címén fölverik
a Múzeum csendjét és engem halálra keresnek: elárulnám, hogy
a «papa» még korántsem vonult penzióba — végzi naponta
hivatalos dolgait a múzeum könyvtárában — pedig bizony bá-
mulatos munkásságát a néha szűkkeblű állam távolról sem
honorálja érdem szerint. Erre vonatkozik az a kétsoros
vers, a mivel egy rímfaragó jó embere, a hetenként egybegyűlő
«Szombatosok» asztaltársaság egyik halhatatlanja meggratulálta:

Mestersége ámbár nem valami jó seft,
Tartsd meg, Isten, soká jó Szinnyi Jó'seft!

k. i.

MAGYAR MŰVÉS — NÉMET MUNKA. Hát hiába, a világ
legnaivabb emberei mi magyarok maradunk. Egy jó szó
és megbocsátunk halálos ellenségünknek is. A kegye-
letet ápoljuk és szívünkben sohasem vész ki. Am vissza is
élnek ezzel a mi különleges magyar tulajdonságunkkal, szeren-
csére csak olyanok, a kikkel ilyen alkalomból alig volna érdemes
foglalkozni, ha eljárásuk nem volna egyúttal pofoncsapása a
nemzeti érületnek is. — A *genfi* tragédia után, a melyet a
világ legjobb fejedelemasszonyának erőszakos halála avatott
azzá, gyászunk és bánatunk mérhetetlen volt. Hiszen a mi
királynénkat ölték meg, a magyarok nentőjét, jóságos tündérét.
Végigzúgott az országon a fájdalom kitörése és kerestük módját,
hogy rójjuk le kegyeletünk adóját. Osztrák földben, a bécsi
kapucinusok sirboltjában pihen a magyar királyné. Koporsója
mellé emlékművet óhajtottak állítani a *magyar asszonyok*. Meg-
indult a gyűjtés. Forintok forintokra gyűltek, fillérekből egész-
kis nagyon szaporodott fel és megtalálták azt a *magyar mű-*

vészt is, a ki leghivatottabb volt az emlékmű elkészítésére, mert
az ő lelke is érezte a fájdalmat és megértette, tudta, hogy mit
kell kőbe vésnie. Nem írjuk le a nevét a művésznek. Büszkék
voltunk rá mindig. Felteszszük, hogy most megtevéstették és
megbánja, a mit tett. Mert rút dolgot követett el. Megmutatta
az emléket itthon, aztán elküldte a mintát — *Berlinbe*. Más-
unnan olcsóbb ajánlatokat kapott, de ő ragaszkodott — *Berlin-*
hez. Német műhelyben készül el tehát a *magyar* királynénak
magyar pénzen alkotott emlékműve. És a jó németek nevetnek
egyet rajta. Hát az a Magyarország mégis csak barbár ország.
Kultura egyedül Berlinben van. Mi is nevetnénk ezen a csú-
nyaságon, ha olyan igen szomorú és megszegyenítő nem volna.

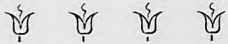
—mpl—

ATMENET. Azzal az érdekes hírrel szolgálhatunk olvasóink-
nak, hogy lapunk számára egy minden ízében különleges,
irodalmi szempontból is nagyértékű, hosszabb elbeszélést
sikerült megszerezniünk. Szerzője az «*Átmenet*» cím alatt, már
jövő számunkban kezdődő novellának a hírneves *Zangwill*,
a kit elsőben a *Művészvilág* mutat most be a magyar olva-
sóknak. Kétszeresen érdekes lesz a közlés most, a mikor egyik
színházunk ugyane szerzőnek egy zsidó tárgyú színműve, a
Ghetto gyermekei bemutatására készül. *Zangwill* ma még isme-
retlen nálunk. Angliában és Amerikában minden művével való-
ságos forrongást kelt az irodalomban és a közönségben egyaránt.
Gondoskodtunk arról, hogy a fordítás a melyet hosszabb foly-
tatásokban közlünk, az eredeti műnek mindenben megfelelően.

IRODALOM

A SZÁZARANYAS TELEKI-DÍJ az idén 43-adszor került kiosztásra. Érdekelni fogja olvasóinkat azoknak az íróknak a névsora, a kik ezt a pályadíjat megnyerték. S ha ez a névsor nem is felette változatos, mégis benne találjuk az elmúlt félszázad színműíróinak legjavát.

A százaranyat felváltva évenként egy-egy dráma vagy vígjáték szerzőjének adják ki. Íme a névsor:

1857-ben *Szigligeti Ede* (Béldi Pál, A mama). 1858-ban *Szigligeti Ede* (Fenn az ernyő, ninesen kas). 1859-ben *Tóth Kálmán* (Egy királyné). 1860-ban *Greguss Ágost* (A lángész). 1861-ben *Szigligeti Ede* (A trónvesztett). 1862-ben *Szigligeti Ede* (A nőuralom). 1863-ban *Szigligeti Ede* (Laczkfy Imre). 1864-ben *Szigligeti Ede* (Egy nagyrautermett férfiú). 1865-ben *Szigligeti Ede* (A fény árnyai). 1866-ban *Zichy Antal* (A nagyság átka). 1867-ben *Szigligeti Ede* (Kedv és hivatás). 1868-ban *Szigligeti Ede* (A bajusz). 1869-ben *Szász Károly* (Fráter György). 1870-ben *Szigligeti Ede* (IV. Béla). 1871-ben *Szigligeti Ede* (Az udvari bolond). 1872-ben *Dóczi Lajos* (Csók). 1873-ban *Szigligeti Ede* (Valéria). 1874-ben *Névy László* (A népért). 1875-ben *Csiky Gergely* (A jóslat). 1876-ban *ifj. Ábrányi Kornél* (Doktor Persival). 1877-ben *Csiky Gergely* (Janus). 1878-ban *Váradi Antal* (Tamóra). 1879-ben *Csiky Gergely* (A bizalmatlan). 1880-ban *Váradi Antal* (A tör). 1881-ben *Ujvári Béla* (Két apa). 1882-ben *Csiky Gergely* (Teodóra). 1883-ban *Fenyéri Mór* (Késő ébredés). 1884-ban *Somló Sándor* (Első szerelem). 1885-ben *Somló Sándor* (Ovid). 1886-ban *Csiky Gergely* (Spartacus). 1887-ben *Csiky Gergely* (A vasember). 1888-ban *Gerő Károly* (Az eladó leány). 1889-ben *Somló Sándor* (A nagyravágyó). 1890-ben *Varsányi Gyula* (Uria). 1891-ben *Csiky Gergely* (Két szerelem). 1892-ben *Gabányi Árpád* (A kapi vár). 1893-ban *Ber-*

czik Árpád (A papa). 1894-ben *Somló Sándor* (Fra Girolamo). 1895-ben *Prém József* (Bosnyák Anna). 1896-ban *Dóczi Lajos* (Ellinór). 1897-ben *legíffj. Szász Károly* (A botrány). 1898-ban *Somló Sándor* (A szerelem). 1899-ben *Zivuska Jenő* (A becsület-bíró).

E kimutatás szerint a 43 százaranyas díjból *Szigligeti tizenhárom* díjat, *Csiky hét* díjat és *Somló öt* díjat nyert. Érdekes, hogy a megkoszorúzott 43 pályamű közül *tizenhárom* egyáltalán soha semmiféle színpadon színre nem került. Az idei nyertesnek, *Prém Józsefnek* a *Léha világ* a második darabja, a mely a Teleki-díjat megnyerte. E heti számunkban a pályanyertes mű egy pompás részletét mutatjuk be a közönségnek.

MAGYAR MŰVÉSZET. Mai színművészetünknek hű tükré az a diszes kötet, a mely *Virágh Géza* szerkesztésében látott napvilágot. A fővárosi és vidéki színházak vezetőit és jelesebb tagjait írásban és képben mutatja be. A sikerült arckép mellett ott találjuk az illető művészek egy-egy jelesebb író vagy kritikus tollából eredő ismertetését; a legtöbb esetben pedig maga a művész is elmondja életének egy érdekesebb mozzanatát. *Falk Miksa*, *Rákosi Jenő*, *Bartók Lajos*, *Váradi Antal*, *Rothauser Miksa* és még számosan legjelesebb íróink közül szólalnak meg a kötetben, a mely épp úgy szolgálhat a mai színművészet megíróinak kútforrásul, mint a színészet és művészek iránt érdeklődő közönségnek kellemes olvasmányul. A pazar kiállítású vaskos kötet, a mely bármely úri szalon asztalának díszére válik öt forintért megrendelhető a szerzőnél *Virágh Gézánál*, *Hold-utca 13. szám alatt*.

SZOMBATOS IMÁDSÁGOK. A «magyar-zsidók» érdekes történetét tárgyalja az a füzet, mely most hagyta el a sajtót. Szerzője *Hazai Hugó*, ki könyvének anyagát a helyszínen gyűjtött adataiból merítette. Fölötte érdekes dolgokat közöl a szombatos vallás történetéből, s ismerteti annak imádságait. A rendkívül becses anyagot tartalmazó füzet ára 40 fill. Szerzőjénél (Budapest, VI., Vörösmarty-utca 75.) kapható.

AZ ÉLETTÁRS * SZINMŰ EGY FELVONÁSBAN

IRTA SCHNITZLER ARTHUR * FORDÍTOTTA FRIDRIK IMRE

(Vége.)

(A színházakkal szemben kézirat.)

Róbert. Hogy érted ezt?

Olga. Arra kértem a tanár urat, hogy mostanában minél többet tartózkodjék a mi villánkban.

Alfréd. Egyáltalán nem kellene itt maradnia. Ne maradjál ezen a helyen.

Róbert. Október első napjaiban mindenesetre átköltözködöm a városba. Addig úgy is rövid az idő. Időközben egynéhányszor majd a laboratóriumba is benézek. Az a két amerikai augusztus vége óta egyre dolgozik.

Alfréd. Igen, ezt megírtad nekem utolsó levelében. De e miatt csak nem fogsz a városba költözködni, nem akarsz talán mindjárt nekifogni a munkának?

Róbert. Igazán idegessé teszel. Hát mit csináljak egyebet? Biztosítlak, hogy semmi máshoz nem érzek kedvet, mint a munkához.

Alfréd. Nem leszel arra képes, mert —

Róbert. Éppen úgy beszélsz, mint a többiek. Teljesen munkaképesnek érzem magam, szinte áhítozom munka után.

Alfréd. Ezt nagyon is értem; de ez a vágyakozás tulajdonképpen nagyon csalóka. Mondanék neked egy tervet. (Szívélyesen.) Utazzál el velem. Te adsz nekem még néhány napi szabadságot, s én meg magammal viszlek. Mit szól ön hozzá, nagyságos asszony?

Olga (vontatottan). Egészen megfelelő lenne.

Róbert. Te el akarsz távozni? Most akarsz eltávozni?

Alfréd. Mindenesetre kérnék tőled még néhány napot.

Róbert. De hová is akarsz menni tulajdonkép?

Alfréd. Még egyszer el akarok menni a tengerpartra.

Róbert. Oda vissza?

Alfréd. Igen, de veled. Jól fog neked esni, hidd meg. Nincs igazam, nagyságos asszonyom?

Olga. Óh igen.

Alfréd. Eljössz velem Scheveningenbe, s ott egy pár nyugodt napot töltesz el velünk.

Róbert. *Velünk* — te azt mondod *velünk*?

Alfréd. (Könnyeden elfogulva.) Igen.

Róbert. De mit akarsz azzal mondani, hogy *velünk*? Hát nem vagy egyedül?

Alfréd. Természetesen, hogy egyedül vagyok, de mindenesetre van egynéhány ember Scheveningenben, a kikkel érintkezem, a kikkel —

Róbert. Nos —?

Alfréd. Csak néhány nap mulva akartam ezt veled tudatni, de ha már a körülmények akarják — szóval — én odafenn eljegyeztem magamat.

Róbert. (Egész hidegen.) Óh.

Alfréd. Utóvégre, hogy ezt ma mondom meg neked, vagy holnap — úgy-e bár csak előre megyünk az életben, — eléggé sajtáságos, hogy éppen most.

Róbert. Igen, igen — gratulálok.

Alfréd. Ézért mondtam az előbb *«velünk»*. Most már érteni fogod, hogy miért szeretnék még egyszer visszamenni.

Róbert. Ez mindenesetre könnyen érthető.

Alfréd. És arra kérlek, tartsál velem. Szülei valóban boldogoknak éreznék magukat, ha veled megismerkedhetnének. Annyi mindent meséltem rólad. Kitűnő emberek. S a mi a leányt illeti, egyébként, majd meglátod.

Róbert. Alig hiszem — alig hiszem — idővel különben lesz rá alkalom. (Nagy küzdelemmel, de teljes sikerrel tovább játsza a nyugodt embert.) Igazán bolond egy gondolat tőled, hogy az Északi-tengerhez utazzam, csak hogy bemutathassad menyasszonyodat. — Egyébként — hány milliója van?

Alfréd. (Idegeskedéssel.) Hogyan is kérdezhetsz csak ilyet? Tudtommal nem vall reám, hogy pénz kedvéért —

Róbert. Tehát erős szenvedély az, mi vezérel.

Alfréd. Kérlek Róbert, ne beszéljünk ma erről többet. Olyan dolog ez, mintha — (azt akarja mondani *«megszentségtelenítlenők»*).

Róbert. Miért ne — *«csak előre megyünk az életben»*, a mint nagyon helyesen jegyezted meg. Beszéljünk az élőkéről. Honnan ismered?

Alfréd. Bécsi leány.
Róbert. Úgy most már mindent tudok.
Alfréd. Alig hinném.
Róbert. Egyszer meséltél valamit — emlékszel még — ifjúkori szerelmed a szőke fürtökkel — a mikor még diák voltál —.
Alfréd. Mit keressen az ott?
Róbert. Nos, évek múltán viszontláttad — a régi szerelem feléledt —
Alfréd. Ugyan, arra te még emlékszel? — Nem, nem az. Csak két éve, hogy menyasszonyomat ismerem, s az ő kedvéért utaztam a tengerhez.
Róbert. S ott szerettél bele?
Alfréd. Óh, már rég tudtam, hogy feleségül veszem.
Róbert. Valóban.
Alfréd. Egymás között már egy éve jegyesek vagyunk.
Róbert. S arról te nem szóltál egy szót sem nekem — nekünk? — Óh —.
Alfréd. Bizonyos körülményekre kellett tekintettel lennem — családja eleinte — de mi az egész idő alatt biztosak voltunk a magunk dolgában, — mondhatom már az első pillanattól fogva szerettük egymást.
Róbert. Két éve?
Alfréd. Igen —.
Róbert. És te szeretted?
Alfréd. Igen —.
Róbert. Na és — őt?
Alfréd. (Szinte gépiesen.) És őt —?
Róbert. Igen a másikat — a másikat?
Alfréd. Melyik másikat?
Róbert. (Alfréd vállát megfogva, s másik kezével kimutatva az utcára.) Azt ott!
Alfréd. (Olgára vet egy pillantást.)
Róbert. Mit csináltál abból az asszonyból?
Alfréd. (szünet után összeszedve magát). Mit játszol velem oly sokáig, ha tudod? Miért szóltál hozzám baráti szavakkal, ha tudod? Jogod volt, hogy bármit is csináljál velem, de hogy játszál velem, ahhoz nem volt jogod.
Róbert. Nem volt ez játék. Felemeltelek volna a földről, ha oda sujtott volna a fájdalom. — A sírjához mentem volna veled, — ha a szeretőd lett volna, a ki ott künn fekszik, — de te lealjasítottad őt, — s ezt a házat piszokkal és hazug-

sággal annyira megtelítetted, hogy az undor fog el — és ezért — ezért, igen ezért kergetlek ki innen.

Alfréd. Talán erre is volna feleletem.
Róbert. Eredj — eredj — eredj!
Alfréd. (távozik).
Róbert. Hát ettől akart engem megkimélni, most már értem őnt — mily jól járt, hogy elköltözött anélkül, hogy sejtette volna, miye volt annak az embernek.
Olga. (megfordul). Anélkül, hogy sejtette volna —?
Róbert. Mit akar ezzel mondani?
Olga. (rövid megfontolás után). Tudta.
Róbert. Mit — Ó —?!

Olga. Tudta, hogy miye neki. Hát még sem érti teljesen? Ó se nem csalta meg, se nem alacsonyította le — régen elő volt készülve házasságára, mint olyasvalamire, a mi magától értődik, — s a mikor megírta neki — (az íróasztalra mutat) épp oly keveset sírt utána, mint ő az asszony után. Soh'sem jöttek volna ők önhöz, hogy visszakérjék a szabadságukat, — az a szabadság, a melyre ők vágytak, megvolt nekik.

Róbert. Ó tudta? — És ön, a ki el akarta előlem rejteni ezeket a levelekét, — legvégül még azt is megmondja —?

Olga. Nem adom-e ezzel vissza a szabadságát? Éveken át szenvedett ezért az asszonyért — egyik önámítástól a másikhoz rohant, hogy csak tovább szerethesse, s hogy tovább szenvedhessen — és most még tovább akarja magát emészteni egy sorscsapás miatt, mely csak az ön képzeletében él, a mely azt az asszonyt egyáltalán nem sujt-hatta, mert olyan könnyű oldaláról fogta fel az életet, — a mi a maga fajtájabeli emberek előtt megfoghatatlan —.

Róbert. És mindezt csak ma? — csak most! — Miért volt ön ennek szemtanúja a nélkül, hogy felrázott volna gyávaságomból? Miért nem tudhattam ezt egy év — vagy csak három nap előtt —?

Olga. Ez volt az, a mitől rettegettem, — s a mitől ő rettegett, — igen ő. Soh'sem volt ezt szabad megtudnia — vagy csak ma! —

Róbert. Mit változtatott a dolgon, hogy ő halott —?

Olga. Semmit — de most minden világos — annyira, mennyire máskülönben sohasem lett volna. — A míg ő élt, — addig ezt az elszomorító, léha kalandot, egyedül az ő léte, az ő mosolygása — fontosnak tüntette volna fel. — Nem érezte volna Ön azt, — a mit ma kell éreznie, mikor őt már nem érinti haragja — és a mi Önnek megnyugvást fog nyújtani, — hogy mily távol, igen távol élt öntől az az asszony, a ki véletlenül ebben a házban halt meg — . (Eltávozik.)

Róbert. (Egy ideig magába merül. Azután elzárja az íróasztal fiókját, felkel, az ajtóhoz megy, s kiszól.) Ferenc!

Szolga. Parancsol, tanár úr?

Róbert. Holnap reggel elutazom. Készítsen ki mindent — gondoskodjék róla, hogy hét óraker kocsim legyen.

Szolga. Parancsára, tanár úr.

Róbert. (Rövid szünet után.) Egyéb teendőről majd holnap értesítem. Most mehet aludni. (Látva, hogy a szolga még tétováz.) Ezt a szobát magam fogom lezárni, míg visszajövök, zárva marad.

Szolga. Igenis, tanár úr.

Róbert. Jó éjt.

Szolga. Jó éjt, tanár úr. (El jobbra.)

Róbert (mögötte mindjárt bezárja az ajtót, az erkélyhez megy, a hol, midőn zárni akar, meglátja a koszorút. Kezébe veszi, behozza a szobába, s leteszi az íróasztalra. A baloldali ajtóhoz megy, kezében a gyertyával. Az ajtóban megáll, megfordul s tekintetét még egyszer körüljárja a szobán. Mélyen felsóhajt, mintha valami nyomás alól szabadult volna fel, s eltávozik; hallani, a mint bezárja az ajtót. A sötét szoba egy darabig üresen marad, azután a függöny legördül).

BERLITZ-SCHOOL

NYELVISKOLA FELNÖTTEK RÉSZÉRE

VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 17. SZ.

Beiratkozás minden időben. Prospectusok ingyen és bérmentve.

FORDÍTÁSOK ELVÁLLALTATNAK

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: RUDNAI GYÓZÓ.

HAHN J. KÁROLY

úri divat-üzletében
VI., Teréz-körút 10. sz.

a legelegánsabb és legdivatosabb úri divat-
cikkék jutányos áron kaphatók.

ELSŐRENDŰ HAZAI GYÁRTMÁNY.

Mégis csak legjobb a
FIUMEI
csokoládé és cacao
KAPHATÓ MINDENÜTT

CIMBALMOT

pedálos, barna vagy feketében, kitűnő erős, csengő hanggal, három évi jótállással. Bolti ár 300 korona, nálam 150 koronáért kapható a készítési telepen

Budapesten, VI., Nefelejts-utca 43.

JEGESI GÉZA
műokleveles cimbalomkészítő

Alapos tanítást is elvállalok havonta 16 koronáért.
Arjegyzéket bérmentve küldök.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája.